

Egy Japánban készült magyar nyelvkönyv

Vaszeda Mika: *Tanuljunk magyarul!*

ハンガリー語の入門 *Hangarigo no nyumon.*

Hakuszuisa, Ószaka, 2001. Eredeti kiadás. 286 pp.

Vaszeda Mika – Kovács Renáta: *Tanuljunk magyarul!*

ハンガリー語の入門 *Hangarigo no nyumon.*

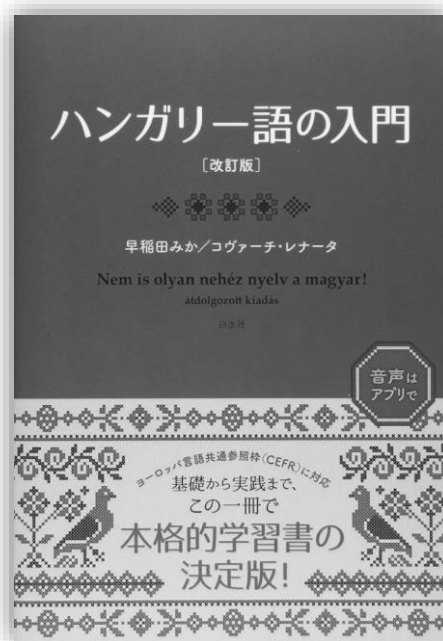
Hakuszuisa, Ószaka, 2019. Átdolgozott kiadás. 257 pp.

A tankönyvkutatás célja a kiadványok értékelésén túl az, hogy az eredmények támpontot nyújtsanak a további tankönyvek készítéséhez; a tankönyvelemzés egyszerre bír tehát kritikai-analitikus és konstruktív-szintetikus funkcióval (Thonhausert idézi F. Dárdai 1999: 77). Ez a kettősség a felhasználó egyén szintjén is megjelenik – mind tanári, mind tanulói oldalon: pl. 'Melyik tankönyvet válasszam, és az mire lesz elég?' 'Mire lesz mellette még szükségem?' Gyakorló magyartanárként szükséges, hogy megtaláljuk azt a tankönyvet, amelyik a lehető legjobban segíti diákjaink tanulását, hozzájárul tanításunk eredményességéhez, és segíti saját szakmai fejlődésünket. Ehhez fel kell ismernünk, hogy miben tudja támogatni a könyv a csoportunk közös tanulását, és miben igényel kiegészítést.

Jelen írásomban japánul jól beszélő magyartanárként arra keresem a választ, hogy az eredetileg 2001-ben, majd átdolgozott formában 2019-ben Japánban megjelent, **japán közvetítőnyelvű** – tehát csak viszonylag szűk körben elérhető, illetve ismert – magyar nyelvkönyv, a *Hangarigo no nyumon* mennyire lehet alkalmas arra, hogy belőle japán diákokat magyarra tanítsak. Elemzésem részeként összehasonlítom a 2001-es és a 2019-es kiadást. Írásom remélhetőleg tanulságokkal szolgál azok számára is, akik a japán nyelvet nem ismerve japán származású tanulókkal foglalkoznak.

1. ábra: Az első kiadás borítója (2001)

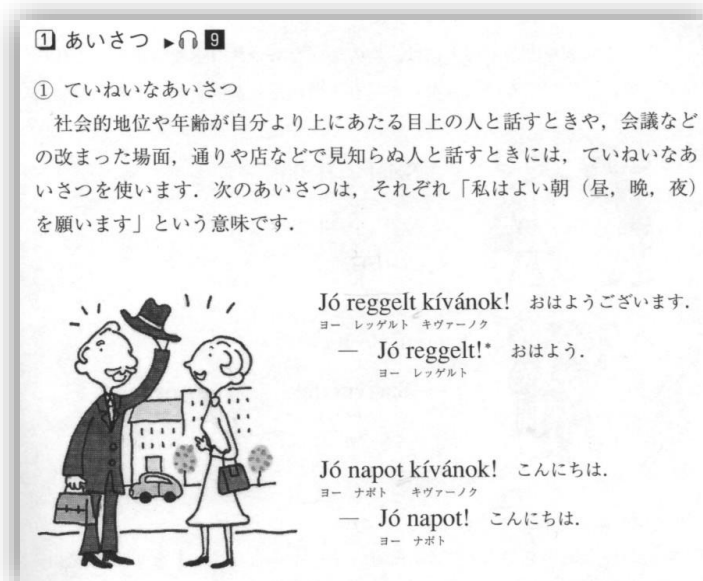

2. ábra: A második kiadás borítója (2019)

A könyv teljes címe: *Tanuljunk magyarul! Hangarigo no nyumon*. A japán alcím jelentése: 'bevezetés a magyar nyelvbe'. A mottó kissé furcsa mondatszerkesztéssel: „Magyar egy nem is olyan nehéz nyelv”. A szerző, Vaszedá Mika a japán hungarológia kiemelkedő alakja, az Ószaka Egyetem magyar szakának (ma már) nyugalmazott tanszékvezetője. A könyv Japánban a Hakuszuisa Kiadónál jelent meg **2001**-ben (1. ábra), majd ezt követte **2019**-ben egy felújított kiadás (2. ábra) – Kovács Renáta lektor közreműködésével. Ennek a kiadásnak a címe és alcíme ugyanaz, mint az előzőé, de a mottót átírták: „Nem is olyan nehéz nyelv a magyar!”.

A könyv **kezdőknek** készült, japán közvetítőnyelvvél; előzetes ismeretek nélkül önmagában is használható. Mivel az első kiadás 2001-ben Japánban jelent meg, nem meglepő módon nem jelöli, hogy milyen KER szerinti szint elérése a cél. Az új kiadás, amely a grammatika tekintetében nem változtatott sem a sorrenden, sem az összetételen, már a borítón hirdeti, hogy a KER-hez igazított, és az előszóban írja, hogy a B1-nek megfelelő középszintig jut el.

Fizikai megjelenését illetően a könyv egykötetes: a nyelvtani magyarázatokat, a szövegeket, a feladatokat és a szószedetet egyetlen (a Japánban legelterjedtebb B5-ös tankönyvmérettől eltérő) A5-ös formátumú könyv tartalmazza. Az első kiadás 286, az átdolgozott kicsivel kevesebb, 257 számozott oldalból áll. Vízszintesen írt, balról jobbra lapozzuk¹. Lapjai sárgásak, ami kíméli a szemet, és nem fényesek, ami megkönnyíti a könyvbe való írást. Általánosságban a japán írásjegyek nagyobb helyigényűek, és a kényelmes olvashatósághoz nagyobb betűméretre van szükség, mint a latinbetűs szövegeknél. Itt azonban a normál, például regényekre jellemző betűméretnél kisebb a japán folyószöveg, és még kisebbek a fordítások. A legnagyobb betűmérettel a magyar példamondatokat szedték, ami első ránézésre szokatlan, de szépen kiemeli a tanulnivalót (3. ábra).

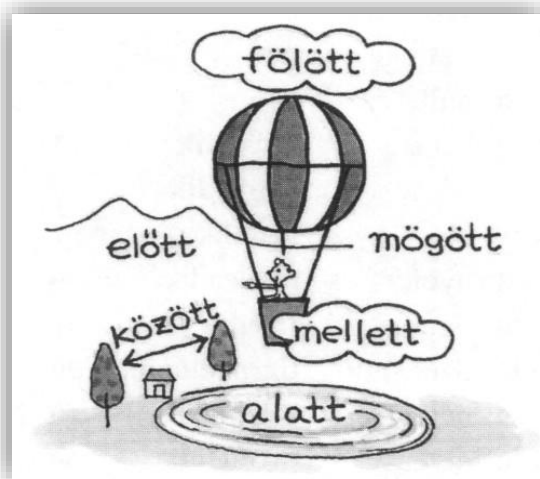

3. ábra: Változatos betűméretek (Vaszedá 2001: 19)

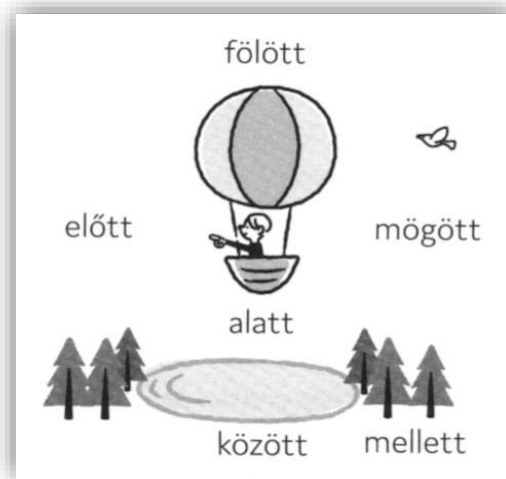
A kiadvány teljes egészében fekete-fehér. Fényképeket nem tartalmaz, egységes megjelenésű, igényes, szürkeárnyalatos illusztrációi segítik a megértést. Felesleges, semmitmondó képekkel nem találkozunk, sokszor több egymást követő lapon sincs semmilyen ábra. A grafikák tarthatnak a párbeszédhez, de gyakran illusztrálnak újonnan bevezetett szavakat is, különösen

¹ Japánban hagyományosan felülről lefelé, jobbról balra halad az írás, és ennek megfelelően a lapozás iránya is fordított. Így írnak a regényeket, újságokat, szótárakat. Megszokott azonban a vízszintes írás is; ez képeskönyvek, magazinok, szakkönyvek és nyelvkönyvek esetén elterjedt, hiszen bennük nagyobb eséllyel szerepel a függőleges írásba nehezebben beilleszthető latin betűs szöveg. Magyar nyelvkönyvnél tehát a vízszintes szedés magától értetődő választás volt.

kultúraspecifikus lexika esetén. Ezenkívül ábrák egészítik ki a nyelvtani magyarázatokat és esetenként a feladatokat is. Személyes véleményem, hogy az új kiadás letisztultabb számítógépes grafikájánál (5. ábra) szerethetőbb volt a régi illusztráció (6. ábra) – különösen az ember-és épületábrázolásoknál.

4. ábra: Régi illusztráció (Vaszeda 2001: 69)

5. ábra: Új illusztráció (Vaszeda – Kovács 2019: 61)

Az első kiadáshoz CD-melléklet tartozik, melyek teljes hossza 72 perc 35 másodperc. A második kiadás **hanganyag**a regisztrációt követően .mp3 formátumban letölthető, vagy telefonos applikáció segítségével hallgatható. Az új kiadáshoz a teljes hanganyagot újból rögzítették. Az első kiadáshoz tartozó 89 helyett az új kötethez összesen 153 hangfájl tartozik.

A fő tartalmi részt képző leckék előtt és után kiegészítő fejezetek és függelék található.

A könyv elején olvasható a szerző(k) előszava, a könyv használatára vonatkozó rövid útmutató és a **tartalomjegyzék**. Ez utóbbiból kiderül, hogy a könyv 25 leckéből áll, és mindegyikben egy-egy fő témakörhöz többféle nyelvtani jelenség rendelődik. A második kiadás felosztása nagyjából megegyezik az elsőével; a tartalomjegyzékben elsősorban megfogalmazásbeli különbségek láthatók. A leckék 7–10 oldal hosszúak, az első kiadásban leggyakrabban nyolc-, a másodikban hétoldalasak (a keskenyebb margóknak, kisebb képeknek és kevésbé szellős formázásnak köszönhetően a bővült tartalom ellenére sikerült alacsonyabb oldalszámot elérni). Az egyes leckékben tárgyalt grammatikai szerkezetek száma változó. Míg például az átlagos hosszúságú 16. fejezet két részre van bontva, és csak egy jelenséggel, a felszólító móddal foglalkozik, addig hét altémára bontott leckék is léteznek.

Az első kiadás rövid japán nyelvű **előszavából** megtudhatjuk, hogy a munka a magyar nyelvvel először találkozó japán anyanyelvű tanulóknak készült. A szerző először földrajzilag és tipológiailag jellemzi a magyar nyelvet:

„A magyar nyelvet Magyarországon, egy nagyjából Európa közepén elhelyezkedő kis országban beszélik. Az európai nyelvekről legtöbbünknek talán az angol, a francia, a német vagy az olasz jut elsőként az eszünkbe. A magyar azonban ezektől az indoeurópai nyelvektől eltérően egy másik, az úgynevezett uráli nyelvcsaládba tartozik, ezért a szókincse és nyelvtani szerkezetei is teljesen eltérnek” (Vaszeda 2001, előszó; saját fordítás).

Majd elmondja, miért tartják általában – különösen az indoeurópai nyelvek felől közelítve – „elképesztően nehéznek” a magyar nyelvet, és ehhez képest milyen helyzetből indulnak a japánok, illetve mik a legfontosabb **hasonlóságok és különbségek a két nyelv között**:

„[A magyar nyelv] jellegzetesége, hogy a szavak végére különböző toldalékokat illesztve fejezi ki a nyelvtani viszonyokat. Ez végtére ugyanolyan, mint a japán nyelvben a partikulák. Ráadásul a magyar nyelvben, éppen úgy, mint a japánban, a neveket vezetéknev-keresztnev sorrendben írják. Az írás latin betűs, és a kiejtés sem annyira bonyolult. Ettől még számunkra, japánok számára is van néhány „elképzelhetően nehéz dolog” a magyar nyelvben: a megdöbbenően nagyszámú toldalék. Az igeragozásban, az alanytól függően hat különböző végződés van. Efféle személyragozás nemcsak az igéken, de a főneveken és névutókon is megfigyelhető. Ráadásul az igéket aszerint is különbözőképpen ragozzák, hogy milyen a tárgyuk.” (uo.; saját fordítás)

Meg is nyugtatja azonban a szerző a tanulót, hogy nincs ok az aggodalomra: „a könyvet teljesítve Ön előtt is feltárul a magyar nyelv gazdag világa” (uo., saját ford.), amelybe a kezdetektől középszintig lineárisan, lépésről lépésre haladva igyekszik bevezetni a könyv a japán anyanyelvű tanulókat.

A második kiadás előszavában szó esik arról is, hogy a nagymértékű **átdolgozás** célja, hogy a leckék célkitűzését – azt, hogy milyen szituációban milyen kommunikációs képességek elsajátítása a cél – összhangba hozzák a KER-ben megfogalmazottakkal. Ezenkívül szükség volt a szókincs megújítására és a kommunikációs szituációk átgondolására is az első kiadás óta eltelt húsz év fényében. De hogy sikerülhetett mindez a tartalomjegyzék jelentősebb megváltoztatása nélkül? A kérdés megválaszolásához példaként érdemes megnézni a 23. lecke bravúros átalakítását. Az eredeti téma két barát közös városnézése, a meglátogatott helyekről szóló, útikönyvbe illő olvasmányokkal. Ehhez vonatkozó névmásokat, a műveltetést és a névutók irányhármaságát tanítja a könyv. Az új kiadásban a lecke címe „Nézzünk utána az interneten!” – mégpedig annak az információnak, ami a húsz évvel ezelőtti szereplők számára titok maradt: hogy miért simogatják a lányok Hadik András lovas szobrán a ló heréjét. Miközben kisebb változtatásokkal szinte minden megmarad az eredetiből, kapunk egy extra olvasmányt a Facebookról, valamint egy példamondatokkal kiegészített szöveget olyan szavakkal, mint *element, kinyomtat, letölt, begépel, lájkol, posztol, megoszt és követ*.

A kötet használatáról szóló rész sok más tankönyvtől eltérően nem ír részletesen a leckék felépítéséről; helyett öt rövid pontba szedi a legfontosabb tanácsokat. A mindössze egyoldalas **útmutató** viszont talán azok is elolvassák, akik egyébként átlapoznák ezt a részt. A könyv célkitűzései között szerepel, hogy nagymértékben támogassa az önálló tanulást – ezért ez a leírás különösen fontos. Íme az öt pont tartalmi összefoglalása:

- 1) *A könyv tartalma:* A könyv az alapvető magyar nyelvtan mellett az olvasás, az írás, a beszéd és a hallottszöveg-értés készségeinek együttes fejlesztését célzó tankönyv. Minden lecke tartalmaz nyelvtani magyarázatokat és gyakorlófeladatokat, továbbá ezekhez illő párbeszédet, olvasmányt, hallásértési és írásbelifogalmazás-feladatot.
- 2) *Hogyan haladjunk a tanulással?* Miután megértettük a nyelvtant, csináljuk meg a gyakorlófeladatokat, és ezután haladjunk csak tovább! A párbeszédhez és olvasmányokhoz használjuk a szöveget! Itt csak az új szavak szerepelnek. A korábbiakat kikereshetjük a könyv hátuljában lévő szövegben. Először próbáljuk egyedül értelmezni a szöveget, mielőtt elolvassánk a függelékben található fordítást! Ha megértettük a szöveget, hallgassuk meg a CD-t, majd próbáljuk utánozni a kiejtést! A párbeszédet érdemes memorizálni. Végezetül írjuk meg a lecke végén található fogalmazást az adott fejezetben előforduló mondatokat alapul véve!
- 3) *Használjuk a CD-t!* Bár a könyv elején szerepel a hangok átírata, az nem tükrözi a valódi kiejtést, ezért mindenképpen használjuk a CD-t a helyes kiejtés elsajátításához!
- 4) *Kezds előt:* Mielőtt elkezdjük a tanulást, hallgassuk meg a CD-t! Figyeljük meg a magyar nyelv hangzását, és azt, hogyan hat ránk tisztán, értelemmel még nem bíró hangsorként! Idővel mindez értelmet nyer, de a kezds előtt, most utoljára van rá lehetőségünk, hogy a jelentésből mit sem értve élvezzük a nyelv hangzását!
- 5) *Referenciának:* Jó magyar–japán szótár hiányában magyar–angol szótár használata ajánlott: ilyen a *Concise Hungarian–English Dictionary* (Oxford University Press).

A kiadvány elsősorban magyarul tanuló japán egyetemisták számára készült. Ezt tükrözi a **kerettörténet** is, amelyben Tanaka Tóru Magyarországra jön tanulni, itt ismerkedik, utazgat, és éli egy cserediák mindennapjait. Emellett, illetve ehhez illeszkedve nagyfokú önálló tanulásra alkalmas könyv készítése volt a cél (hogy az esetleges hiányzások behozhatók legyenek).

Ezen a ponton érdemes megjegyezni, hogy a japánban két szó is létezik a tanulásra: *narau* (習う) és *manabu* (学ぶ). Míg az előbbi inkább a gyakorlati, tanár által segített, a második inkább az önálló, elméleti tanulást jelenti. A nyelvtanulásra legtöbbször a két szó írásjegyeinek összetételéből származó *gakusú* (学習) szót használják: a nyelvtanulásban összefonódik elméleti és gyakorlati tudás, közösségi és egyéni tanulás – és mindegyik egyformán fontos. A szerzői útmutató szóhasználatában a *manabu* (学ぶ) szerepel: ez a könyv tehát elsődlegesen az **önálló tanulást**, illetve az elméleti jellegű tudásszerzést kívánja támogatni. Nem meglepő tehát, hogy szembeűnően sok benne a japán szöveg; erre szükség is van akkor, ha nem célnyelvi környezetben történő nyelvelsajátításról van szó, hanem felnőtt nyelvtanulóknak otthon, könyvből kell a szabályok tanulmányozásával és értelmezésével kiigazodniuk az új nyelvben.

A második kiadásban az útmutató sokkal rövidebb; jórészt a haladás sorrendjének rövid összefoglalása olvasható benne. Kevesebb hangsúly kerül a hanganyag fontosságára, inkább arról esik szó, hogy hogyan használatos a feladatok során. Továbbá szerepel az a tanács, hogy ha az olvasmányban egy ismeretlen szót nem sikerül megtalálni a szövegben, akkor gyanítható, hogy valamilyen ragozott alakjáról van szó; ilyenkor a függelék táblázatait érdemes megnézni.

Az előszó, az útmutató és a tartalomjegyzék után egy, az **írással és a kiejtéssel foglalkozó bevezető** fejezet következik. Ebben megismerkedhetnek az olvasók a magyar ábécével, a betűk és hangok kapcsolatával, a magánhangzó-harmóniával, valamint a magyar személynevekre vonatkozó általános tudnivalókkal. A könyv egyébként a harmadik leckéig tartalmaz katakanás (japán szótagábécé szerinti) átírást. A japán nyelvkönyveknél jól bevált megoldás, hogy az első leckékben latin betűs átírás szerepel, és ehhez a szokáshoz fordítva is ragaszkodnak. A különbség az, hogy a japán nyelv latin betűs átírása fonetikus, és ez valódi segítség, ami nem okoz nehézséget a kiejtésben. Ezzel szemben az egyébként is fonetikus magyar írást egy sokkal redukáltabb hangkészletű, és ezért erősen kiejtéstorzító másik fonetikus írással helyettesíteni értelmetlen. Kiváltképp, hogy Japánban általános iskolától kezdve mindenkinek kötelező angolul tanulni, tehát a latin betűk ismerete adott. Pozitívum, hogy legalább az ábécé ismertetésénél megjelennek az IPA-jelölések, illetve, hogy a könyv végi szövegben nem szerepel japán átírás (továbbá, hogy az első kötet útmutatója hangsúlyozza a hanganyag többszöri meghallgatásának fontosságát). A hangok mellett egyébként a könyv a hangsúly és az intonáció kérdésével is foglalkozik: pl. eldöntendő kérdés hanglejtése, hangsúlyozás kiemeléskor stb.

A könyv végén a **feladatok megoldása**, a **szövegek** (párbeszéd, olvasmányok, versek, dalok) japán **fordítása**, valamint **nyelvtani összefoglaló táblázatok** és **szöveg** található. Mind a kiejtésre és a helyesírásra vonatkozó bevezető, mind a megoldókulcs és a fordítás nagy segítséget jelenthet a tanulóknak az önellenőrzéshez. A grammatikai táblázatok szintén nagyon hasznosak, mert gyors referenciaként szolgálhatnak a diákoknak, a szöveg pedig a könyv teljes szókészletét tartalmazza, néhol ragozási segédlettel (jelölve a töváltakozást: főneveknél a birtokos személytoldalékolás, igéknél az infinitívusz képzése esetében) – viszont sajnos egyirányú (magyar–japán), nem utal a szófajra, és nincs leckékre bontva, illetve nem jelöli az első előfordulás helyét. Az új kiadásba ezenfelül bekerült egy vázlatos Magyarország-**térkép** is, valamint a **hanganyag** letöltésére vonatkozó instrukciók.

Az egyes **leckéket** illetően már az első kiadásra is jellemző, hogy minden lecke – amellett, hogy sorszámával és címmel rendelkezik – egy párosos szöveges **célmegjelöléssel** kezdődik: „Amit ebben a leckében tanulni fogunk” címmel (6. ábra). Ez az új kiadásban úgy módosult, hogy egyszerűbben, áttekinthetőbben, címszavakban szerepel a lecke tartalma, három pontba szedve: cél, szókincs, nyelvtan (7. ábra).

A leckék **témája** egy-egy valós élethelyzet, amelyben Magyarországon található magát az itt tanuló diák. Ezek alá rendeződnek a szükséges **nyelvtanok**. Megfigyelhető az a szerkesztési elv, hogy bizonyos összetartozó nyelvtani egységek kisebb részekre tagolva fokozatosan jelennek meg a könyvben. Ami az adott szituációban nem szükséges, az bár könnyen odakapcsolható lenne, megmarad későbbre. Ez egyrészt azért jó, mert nem terheli túl a tanulót azzal, hogy egyszerre az egész rendszert meg kelljen jegyeznie, másrészt azért hasznos, mert az új elemek megtanulásakor elő kell venni, át kell ismételni a korábbiakat, amelyek így még jobban rögzülnek. Egy ilyen ciklus rajzolódik ki például, amikor a 7. leckében bevezetik a névutókat (pl. *mellett*), a 23. leckében hozzájuk rendeli az irányhármasságot (pl. *mellém*), a 25. leckében pedig a személyragozást (pl. *mellettem*, *mellém*).

A leckék törzsanyaga a tartalomjegyzékben is jelölt alcímek szerint tagolva és sorszámozva tartalmazza a **nyelvtani** magyarázatokat. A japán nyelvű leírást szükség szerint példamondatok, táblázatok, illusztrációk egészítik ki, mint például az igekötők esetében a 8. ábrán látható módon.

2. 動詞接頭辞の用法 (1)

動詞の前に接続して、動詞に意味を加えたり、意味を変化させたりする要素があります。これを動詞接頭辞と呼びます。接頭辞はどの動詞にも自由に接続するものではなく、特定の動詞と結びついてひとつの語を形成し、ひとつの意味を表わします。以下、必要に応じて接頭辞を太字で示します。

① 主として、方向を表わします。

fel 上へ	felmegy 登る
át 横切って	lemegy 降りる
vissza 戻って	bemegy 入る
ki 外へ	kimegy 出る
le 下へ	átmegy 渡る、横切る
be 中へ	elmegy 出かける
	visszamegy 戻る
	hazamegy 家へ帰る

Felszáll a villamosra. トラムに乗る。
 Leszáll a buszról. バスを降りる。
 Beszáll a kocsiba. 車に乗る。
 Kiszáll a taxiból. タクシーを降りる。
 Átszáll a metróra. 地下鉄に乗りかえる。

Megy a vonat. 列車が行く。
 Száll a madár. 鳥が飛んでいる。

Az igekötők használata (1)

Van egy elem, amely az igék elé kapcsolva kiegészíti vagy megváltoztatja az ige jelentését. Ezt igekötőnek hívjuk. Egy igekötőt nem lehet bármilyen igéhez szabadon hozzákapcsolni. Egy-egy adott igéhez kötve az igekötővel új szót alkothatunk, új jelentéssel. A továbbiakban, ahol szükséges, az igekötőket vastag betűvel jelöljük.

1) Főképp irányt fejeznek ki.

8. ábra: Nyelvtani magyarázat (Vaszeda–Kovács 2019: 87)

A példamondatokhoz jellemzően nem tartozik hanganyag, kivéve, ahol kimondottan a helyes intonáció elsajátítása a cél. Közvetlenül az adott nyelvtani magyarázat alatt található a hozzá tartozó gyakorló feladatok, amelyek a leckén belül folytatólagosan vannak számozva. Egy grammatikai elemhez egy, kettő, esetleg három feladat tartozik. A második kiadás hanganyagában – az alábbi példához hasonlóan – több olyan feladat megoldása is meghallgatható, amelyekhez korábban csak írásos megoldókulcs tartozott (9. ábra).

2. feladat 動詞の前に、適当な接頭辞を入れましょう。 (070)

- 1) ___ szállok a vonatra. 私は列車に乗ります。
- 2) Laci ___ száll a kocsiba. ラツィは車に乗ります。
- 3) A sofőr ___ száll a taxiból. 運転手はタクシーから降ります。
- 4) Mari ___ megy a szobából. マリは部屋から出ます。
- 5) Kati ___ megy a boltba. カティは店に入ります。

3. feladat () 内に、下の動詞を適当な形にして入れましょう。 (071)

tanul néz megtanul megnéz

- 1) Tóru magyar szavakat (). トオルはハンガリー語の単語を勉強しています。
- 2) Tóru holnapra () a magyar szavakat.
トオルは明日までにハンガリー語の単語をおぼえてしまいます。
- 3) Kati filmet () a TV-ben. カティはテレビで映画を見ています。
- 4) Kati () a filmet a tévében.
カティはテレビで (特定の) 映画を (最初から最後まで) 見ます。

9. ábra: Az új nyelvtan gyakorlása (Vaszeda–Kovács 2019: 88)

Amennyiben a nyelvtani magyarázatban vagy a feladatban új szó szerepel, ahhoz külön kis **szószedet** tartozik, amit a következő keretes jelölés jelez: 単語. A második kiadásban a teljes lexikatanító rész jól felismerhető keretbe kerül (10. ábra). A fejezetek szókincese többnyire illeszkedik az egyes témákban a megcélzott nyelvtudási szinten elvártakhoz. Az új lexika tehát a feladatok és az olvasmányok alatt elszórtan jelenik meg (azonkívül, hogy a könyv végén található egy összefüggő magyar–japán szószedet, ahogy korábban említettem). A feladatok végrehajtását ez a megoldás elősegíti, de a lexikatanuláshoz szükség volna leckénkénti szószedetre, illetve a tanulóknak saját szótárat vagy szókértőket kell készíteniük a fejezetekhez. Ezenkívül a nyelvtani magyarázatoknál minden példamondathoz van fordítás, és mindkét esetben megtalálhatók az egyes témákhoz kapcsolódó lexikabővítést célzó szó- és kifejezés-gyűjtemények.

6. feladat 下線部の語を入れかえて、文をつくりましょう。 (060)

Japánból hányan jönnek a nyári egyetemre? 日本からは何人夏期大学に来ますか?
– Sokan jönnek. たくさん来ます。

- 1) Anglia: 18
- 2) Amerika: 30
- 3) Németország: 22
- 4) Finnország: 7

語彙を増やそう

「春に」「夏に」というときには、次の場所接尾辞がつきます。

tavasz 春 + -val → tavasszal 春に	ősz 秋 + -vel → ősszel 秋に
nyár 夏 + -on → nyáron 夏に	tél 冬 + -en → télen 冬に

Japánban tavasszal kezdődik az új tanév. 日本では春に新学期が始まります。

Magyarországon ősszel kezdődik az új tanév. ハンガリーでは秋に新学期が始まります。

10. ábra: Nyelvtani feladat és kiegészítő szókincese (Vaszeda–Kovács 2019: 76)

A nyelvtani részt követi az **olvasmány**. Itt esetenként több szöveg is szerepelhet: párbeszéd (11. ábra), naplórészlet, levél, de akár vers (12. ábra) vagy dalszöveg. Mindegyikhez tartozik hanganyag és általában valamilyen kiegészítő feladat is. A szövegértés-feladatoknál gyakran a kérdések is csak szóban szerepelnek (11. ábra alja). Mindenesetre látható, hogy – ha az előszóból ki is került ennek a hangsúlyozása – a hallottszöveg-értésre és a kiejtésre nagy hangsúlyt fektet a könyv. A szövegek fordítása megtalálható a könyv végén.

友だちをお願いします。

Andrea: Szia, Péter! Nem zavarlak?

Péter: Dehogya! Mondjad!

A: Lenne egy kérésem. Jövő szerdán érkezik egy japán barátnőm, de nem tudok kimenni a repülőtérre, mert pont akkor nagyon fontos dologom van. Ha megkérnélek, kimennél elé helyettem és elhoznád hozzánk?

P: Lehet róla szó, szerdán nincs órám. Mikor érkezik a gép?

A: Délután 2 óra 50 perckor. Tudnál segíteni?

P: Rendben, ott leszek.

A: Kérlek, időben legyél ott! Bocs, ezt csak azért mondom, mert mindig késni szoktál.

P: Ne aggódj! Ott leszek!

A: Előre is köszi!

【ヒント】kimegy vki elé: ~を迎えに行く lehet róla szó: それはありえる gép = repülőgép: 飛行機 ott leszek: そこにいるでしょう、そこに行っている azért ~, mert ...: ...なので、~だ

8. feladat 上の会話にかんする質問に答えましょう。

11. ábra: Párbeszéd és hallásértés-feladat (Vaszeda–Kovács 2019: 154)

Zárásképpen elmondható, hogy mivel a *Hangarígo no nyúmon* című magyar nyelvkönyv elsősorban Japánban tanuló magyarszakos egyetemisták számára készült, és ennek megfelelően részletes, a forrásnyelv sajátosságait figyelembe vevő nyelvtani magyarázatokat tartalmaz, valamint nagy hangsúlyt fektet az önálló tanulásra, a megjelölttől eltérő tanulási helyzetekben csak korlátozottan használható. Kiegészítő anyagként viszont mindenképpen jól alkalmazható lehet nem gyermekkorú japán diákok különböző közegekben folyó tanításakor.

A japánul tudóknak kétségtelenül hasznosak lehetnek a japán nyelven megírt nyelvtani magyarázatok, a japán nyelv ismerete nélkül pedig használhatók lehetnek a japán vonatkozású párbeszédok és olvasmányok; azok a szövegek, amelyekben valaki Japánba ad fel csomagot egy magyar postán, vagy Japánba hazatérve ír köszönőlevelet a magyartanárának, biztosan örömet szereznek japán származású diákjainknak. Ezenkívül a szövegekhez tartozó rövid magyar–japán szöszedetek is segíthetik a megértést, illetve, ami még fontosabb, szintén jól használhatók lehetnek a szövegek hangos változatai (esetleg a hozzájuk tartozó magyar nyelvű szövegértést ellenőrző kérdésekkel együtt) – és nem csak japánokkal. Kezdő szinten különösen nehéz kiegészítő hanganyagot találni; ha csoportunk számára szükségesnek látszik a hallásértés további gyakorlása, ezek köré a szövegek köré jó feladatsorokat lehet építeni².

² A hanganyag nem tartalmaz túl sok felesleges és zavaró japán nyelvű szöveget, például feladatállítást. Az első kiadásban szereplő hangfájlok egyszavas japán címeit (dialógus, olvasmány, X. feladat) a második kiadásban már magyarul mondják.

詩を読もう ▶ 🔊 📄

Adjon az Isten
Nagy László (1925-1978)

Adjon az Isten
szerencsét,
szerelmet, forró
kemencét,
üres vékamba
gabonát,
árva kezembe
parolát,
lámpámba lángot,
ne kelljen
korán az ágyra
hevernem,
kérdésre választ
ő küldjön,
hogy hitem széjjel
ne düljön,
adjon az Isten
fényeket,
temető helyett
életet -
nekem a kérés
nagy szégyen,
adjon úgyis, ha
nem kérem.

ヒント

forró 熱い
kemence かまど
üres からの
véka 穀物の量をはかる容器
gabona 穀物
árva 孤児の、ひとりぼっちの
parola はげましの暖かい握手
láng 炎, 火
kelljen kell の命令形
ne kelljen ... ~しなくてもいいように
hever 横たわる, 寝る
válasz 答え
hit 信仰
széjjeldül バラバラに崩れる
ne düljön 崩れないように
fény 光
temető 墓地
szégyen 恥
úgyis それでも

12. ábra: Vers (Vaszeda 2001: 213)

A *Hangarigo no nyúmon* szakmailag elismert tanár(ok) és szerző(k) színvonalas munkája. Bár magyar anyanyelvű tanárként kizárólag ebből a tankönyvből nem érdemes tanítani, nagyobb számú japán diákkal foglalkozva a benne szereplő magyarázatok alaposabb tanulmányozása hasznos lehet akkor is, ha közvetítőnyelv használatát mellőző, kevésbé nyelvtan fókuszú órákat tervezünk. A könyv szövegeiből és a hozzájuk tartozó hanganyagból szemezgetve pedig bárki kedveskedhet egy kis kiegészítő anyaggal a japán diákjainak.

Irodalom

Fischerné Dárdai Ágnes 1999. Tankönyvelemzési modellek a nemzetközi tankönyvkutatásban. *Iskolakultúra* 9/4: 44–53.

Vaszeda Mika 2001. *Hangarigo no nyúmon*. Hakuszuisa, Ószaka.

Vaszeda Mika – Kovács Renáta 2019. *Hangarigo no nyúmon*. Hakuszuisa, Ószaka.

Szüts, Krisztina

A Hungarian coursebook in Japan

The review introduces a Hungarian coursebook called *Hangarīgo no nyūmon* (Introduction to Hungarian) which was published in Japan – first in 2001, then in 2019. The original publication is the work of Mika Waseda, former head of the Hungarian Department at Osaka University; the revised edition was published almost two decades later, co-authored by Renáta Kovács, visiting lecturer in the same institution. While keeping the main structure of the book, the aim of the revised edition is to better correspond with the overall goals of the CEFR. The book delivers thorough explanations of Hungarian grammar in Japanese, from a Japanese perspective, making the book a useful resource for both Japanese learners of Hungarian, and for Hungarian language teachers who understand Japanese. For a wider audience, it might be useful as a supplementary teaching material, especially when searching for additional texts and audio materials for their Japanese students.